

Κ.Ο ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους Υπουργούς

-Υποδομών και Μεταφορών

-Υπουργό Εσωτερικών

Θέμα: «Χρήση καταχρηστικών όρων σε διακηρύξεις δημοσίων διαγωνισμών για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης έργου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων»

Μεγάλα προβλήματα έχουν εντοπιστεί και επισημανθεί στις διακηρύξεις έργων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων που δημιουργούν αδικαιολόγητες ανισότητες στη συμμετοχή των εργοληπτικών εταιρειών, συνθέτοντας ένα **πρωτοφανές, δυσμενές διαγωνιστικό πλαίσιο** για την Κέρκυρα και την Περιφέρεια. Το πλαίσιο αυτό αφήνει υπόνοιες για **μεθοδεύσεις και χειραγώγηση των διαδικασιών** μέσα από «**φωτογραφικούς όρους**» που επηρεάζουν ευθέως και υπέρμετρα την πρόσβαση των συμμετεχόντων στους διαγωνισμούς, παραβιάζουν τις αρχές της ισότητας, της τυπικότητας και της διαφάνειας που διέπουν τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, κατά το πνεύμα τόσο της ενωσιακής, όσο και της εθνικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις (Ν.4412/2016) οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να δημοπρατούν υποχρεωτικά με χρήση των προτύπων τευχών διακηρύξεων που προβλέπονται στη δημοσιευμένη απόφαση στο ΦΕΚ Β' 4534/21-12-2017 με τίτλο «Αναθεώρηση προτύπων τευχών διακηρύξεων ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων έργου άνω των ορίων και κάτω των ορίων του Ν. 4412/2016 (Α' 147), με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή», όπως κάθε φορά ισχύει.

Τα προσόντα των εργοληπτών κρίνονται ανά τριετία από επιτροπή του ΥΠΟΜΕΔΙ. Τα κριτήρια επάρκειας, μεταξύ άλλων, αφορούν στην **πιστοληπτική** τους ικανότητα, στα πάγια περιουσιακά τους στοιχεία, στον **κύκλο και το αντικείμενο των εργασιών τους**, ως οικονομικό μέγεθος και φυσικό αντικείμενο. Τα όρια για κάθε κριτήριο είναι γνωστά στους κρινόμενους και καθορίζονται από το Υπουργείο. Με βάση αυτά τα όρια γίνεται η κατάταξη των εργοληπτικών πτυχίων σε κατηγορίες –τάξεις. Οι καλούμενες τάξεις πτυχίων σε κάθε διαγωνισμό, προκύπτουν από τον προϋπολογισμό των ομάδων εργασίας του έργου (εργασίες Οδοποιίας, Οικοδομικών, Υδραυλικών κλπ). Σύμφωνα με τον νόμο, **τα δικαιολογητικά**

συμμετοχής σε διαγωνισμό για κάθε εργοληπτικό σχήμα, **είναι υποχρεωτικά γνωστά και νομικά προκαθορισμένα**. Έτσι κανένας ενδιαφερόμενος δεν αιφνιδιάζεται από αδικαιολόγητους πρόσθετους όρους που μπορεί κάθε φορά να είναι διαφορετικοί σε διαφορετικές προκηρύξεις έργων.

Όλα τα παραπάνω συνιστούν **σταθερούς και απόλυτα σαφείς κανόνες** που εξασφαλίζουν τη διαφάνεια της διαδικασίας και την ανεπιφύλακτη αποδοχή της από όλους: εργολήπτες, διευθύνουσες υπηρεσίες και αναθέτουσες αρχές. Πλέον, όλα τα νομικά, τεχνικά, κανονιστικά κείμενα, έντυπα και σχέδια κάθε δημοπρατούμενου έργου, αναρτώνται στο διαδίκτυο και **είναι προσβάσιμα από όλους**. Η διαγωνιστική διαδικασία (υποβολή δικαιολογητικών και οικονομικής προσφοράς) γίνεται ηλεκτρονικά χωρίς φυσική παρουσία, μέσα από ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα. Έτσι, αποκλείεται κάθε προγενέστερη συνεννόηση μεταξύ των συμμετεχόντων, αφού είναι άγνωστο ποιοι θα λάβουν μέρος, οπότε εμποδίζεται το «στήσιμο» οποιουδήποτε διαγωνισμού, με προφανές όφελος για το δημόσιο συμφέρον, την εξασφάλιση αδιάβλητου της διαδικασίας, αλλά και την ίση αντιμετώπιση και την ελεύθερη πρόσβαση στην εργασία όλων των εργοληπτών.

Πάγια θέση τόσο του Επιμελητηρίου Ελλάδας, όσο και των εργοληπτικών οργανώσεων, είναι το «διαβατήριο» συμμετοχής μιας εργοληπτικής εταιρείας (οικονομικού φορέα) σε διαγωνισμό, είναι το πτυχίο της και μόνο. **Τα παραπάνω συνιστούν την υγιή και αδιάβλητη διεξαγωγή των διαγωνιστικών διαδικασιών και αποτελούν τον κανόνα και τη γενική εφαρμογή του Νόμου.**

Στον Ν. 4412/2016 προβλέπεται η **δυννητική απαίτηση πρόσθετων όρων** από την αναθέτουσα αρχή, εφόσον κριθεί αναγκαίο. **Αυτό αποτελεί εξαίρεση του κανόνα και ειδική περίπτωση εφαρμογής του νόμου**. Η δυννητική απαίτηση πρόσθετων όρων από την αναθέτουσα αρχή, σωστά έχει προβλεφθεί από τον νομοθέτη, θέλοντας να διασφαλίσει αυτονομία και ευελιξία στην όποια αναθέτουσα αρχή, για περιπτώσεις έργων με ειδικά χαρακτηριστικά ή όπου επικρατούν ειδικές συνθήκες, όπως ρητώς αναφέρουν οι διατάξεις της अपαρέγκλιτης εφαρμογής του άρθρου 76 παρ. 2 του Ν. 4412/2016. Το άρθρο ορίζει ότι *«Κατόπιν αιτήματος της αναθέτουσας αρχής, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, μπορεί να προστίθενται στην διακήρυξη επιπλέον όροι, όταν τούτο ενδείκνυται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του προς ανάθεση έργου»*. Σε κάθε περίπτωση όμως, η ιδιαιτερότητα θα πρέπει να είναι προφανής και να τεκμηριώνει την αναγκαιότητα και τη σκοπιμότητα της απαίτησης πρόσθετων όρων, χωρίς να μένει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης. Αν αυτό δεν συμβαίνει, τότε δεν πρόκειται για τη χρήση των δυνατοτήτων που δίνει ο νόμος, αλλά για την κατάχρησή τους. Αποτέλεσμα της καταχρηστικής εφαρμογής είναι η αυξημένη πιθανότητα βλάβης του δημοσίου συμφέροντος, αφού δημιουργούνται κενά ασφάλειας της διαδικασίας, καθιστώντας την διαβλητή.

Επειδή, οι κανόνες των δημοσίων διαγωνισμών οφείλουν να είναι σταθεροί, σαφείς και να μην μεταβάλλονται ανατιολόγητα και αιφνιδιαστικά.

Επειδή, είναι επιβεβλημένη η πλήρης τεκμηρίωση της αναγκαιότητας και της σκοπιμότητας της εφαρμογής της εξαίρεσης έναντι του κανόνα, καθώς στην αντίθετη περίπτωση υπάρχει καταχρηστική εφαρμογή της πρόβλεψης του νόμου και **δεν εξασφαλίζεται το αδιάβλητο των διαδικασιών.**

Επειδή, όταν εφαρμόζεται η εξαίρεση συχνότερα από τον κανόνα, οι θεσμοί θα πρέπει να ενεργοποιούνται και να ανησυχούν.

Επειδή, υπάρχουν αποφάσεις της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών που απορρίπτουν τις πρακτικές των αδικαιολόγητων πρόσθετων όρων (όπως π.χ. η 418/2018 ΑΣΕΠ).

Επειδή, είναι εξαιρετικά δύσκολο να υποβληθούν ενστάσεις κατά των διακηρύξεων διότι από το νόμο απαιτείται η καταβολή παραβόλου ύψους 0,5% επί του προϋπολογισμού του έργου (χωρίς ΦΠΑ) και η απόφαση αφορά τον κάθε διαγωνισμό ξεχωριστά. Αυτό σημαίνει ότι κάθε φορά **ο προσφεύγων πρέπει να καταβάλει σημαντικά ποσά με την προσδοκία να δικαιωθεί για να έχει τη δυνατότητα συμμετοχής στο διαγωνισμό** (ενδεικτικά για ένα έργο 1.700.000 € το παράβολο είναι 6.855€, συνεπώς η στρέβλωση του νόμου πρέπει να έχει γενική εφαρμογή και όχι κατά περίπτωση.

Επειδή, το πλήθος των εργοληπτικών εταιρειών που πληροί τους εκάστοτε πρόσθετους όρους των διαγωνισμών, συγκρινόμενο με το πλήθος αυτών που ικανοποιούν την τάξη καλούμενων πτυχίων είναι πάρα πολύ μικρό, αυτός είναι **ο ορισμός της φωτογραφικής απαίτησης**, και κάθε τέτοια απαίτηση πρέπει να απαλείφεται.

ΕΡΩΤΩΝΤΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

- 1. Σε ποιές ενέργειες προτίθεστε να προβείτε άμεσα προκειμένου να σταματήσει το φαινόμενο της καταχρηστικής εφαρμογής πρόσθετων (φωτογραφικών) όρων χωρίς η ιδιαιτερότητα να είναι προφανής και να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα και η σκοπιμότητα της απαίτησής τους;**
- 2. Σε ποιές ενέργειες προτίθεστε να προβείτε για τις Αναθέτουσες Αρχές όπως η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, που αποδεδειγμένα, επανειλημμένα και καταχρηστικά επιδιώκουν συστηματικά την εφαρμογή αυτών των πρόσθετων διατάξεων, χωρίς την απαρέγκλιτη εφαρμογή του άρθρου 76 παρ. 2 του Ν. 4412/2016;**

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Δημήτρης Μπιάγκης

Ευαγγελία Λιακούλη

Χρήστος Γκόκας